

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๑/๒๕๕๕

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยสามัคคี

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕* ต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยสามัคคี โดยชี้แจงข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการตั้งพรรคไทยสามัคคีเป็นพรรคการเมือง โดยมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

๑. วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๓ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคไทยสามัคคีได้ยื่นคำขอ จัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๓ ได้มีการประชุม จัดตั้งพรรคการเมือง ชื่อพรรคไทยสามัคคี ซึ่งมีคณะกรรมการจัดตั้งจำนวน ๑๖ คน เพื่อกำหนดนโยบายพรรค ขอบข่ายพรรคและเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑๖ คน

๒. วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรค ไทยสามัคคี

๓. วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ พรรคไทยสามัคคีได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ว่า พลอากาศโท ฉนวน เจริญรักษ์ หัวหน้าพรรค กับนายชัยรัก รักธรรม รองหัวหน้าพรรค ได้ขอลาออกจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๓ และพันเอก ขจรเกียรติ กุศลนิมิตย์ กรรมการบริหารพรรค กับนางนิภา กุศลนิมิตย์ เภรณุกิจพรรค ได้ขอลาออกจากสมาชิกพรรคตั้งแต่วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งทำให้พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวด้วย นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

๔. วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ พรรคไทยสามัคคีได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๓ คน โดยมีนายไพบุลย์ สุนทรวิภาต เป็น หัวหน้าพรรค ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๓

* ส่งคำร้องโดยหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๕๕๑ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕

๕. วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔ พรรคไทยสามัคคีได้แจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๓) โดยมีสมาชิก ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๓ จำนวน ๑,๑๒๕ คน

๖. วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันที่ครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการเลือกตั้ง พรรคไทยสามัคคีได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า นายไพบุลย์ สุนทรวิภาต ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคและนายกิตติกุล พลหาญ ลาออกจากตำแหน่งรองหัวหน้าพรรค ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๔ ทั้งนี้ พรรคไทยสามัคคีไม่ได้แจ้งว่าได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่ได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

ปรากฏว่า ภายหลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคไทยสามัคคีแล้ว พรรคไทยสามัคคีมิได้ดำเนินการใดๆ เพื่อให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาต่ออย่างไร กล่าวคือ

ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคไทยสามัคคี คือ ภายในวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๔ ที่พรรคไทยสามัคคีต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕

เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันดังกล่าวข้างต้น ปรากฏว่าพรรคไทยสามัคคีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ กล่าวคือ ยังไม่มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

กรณีดังกล่าวเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคไทยสามัคคี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวไว้ดำเนินการ และได้ส่งสำเนาคำร้องนั้นให้พรรคไทยสามัคคีทราบ และชี้แจงตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

พรรคไทยสามัคคี โดยพันจ่าอากาศเอก เกียรติชาย ดำนชัย รองหัวหน้าพรรคปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้าพรรคไทยสามัคคี ได้มีคำชี้แจงลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า

๑. ได้รับแจ้งจากนายไพบูลย์ สุนทรวิภาต ว่าได้ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคไทยสามัคคี พร้อมนายกิตติคุณ พลหาญ ตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคอันดับหนึ่งแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๔ และเข้าพเจ้าในฐานะกรรมการบริหารพรรคตำแหน่งรองหัวหน้าพรรคอันดับสอง จะต้องปฏิบัติหน้าที่ แทนหัวหน้าพรรคไทยสามัคคีนั้น ขอชี้แจงว่า ตนไม่สามารถดำรงสถานภาพของพรรคต่อไป เนื่องจากเหตุปัจจัยหลายประการ

๒. โดยเหตุที่ในรอบปีปฏิทินพุทธศักราช ๒๕๕๓ พรรคไทยสามัคคี ไม่สามารถหาสมาชิกพรรค ได้ครบตามข้อกำหนดของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๓. โดยพฤติการณ์ทางพรรคได้ยุติบทบาทการดำเนินการทางการเมือง และไม่มีมีการเรียกประชุม กรรมการพรรคตั้งแต่ปลายปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ จนปัจจุบัน

พิจารณาแล้ว เห็นว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อพิจารณาและมีคำสั่งยุบพรรคไทยสามัคคีดังกล่าวข้างต้น เป็นการปฏิบัติตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ศาลรัฐธรรมนูญ จึงมีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ดังที่ได้วินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ (ของผู้ทำคำวินิจฉัย)

โดยที่มาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความ ปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมือง ตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ดังนั้น ในการพิจารณาคำร้อง ของนายทะเบียนดังกล่าว จึงต้องพิจารณาว่า มีเหตุใดเหตุหนึ่งตามที่ระบุไว้ในวรรคสอง ของมาตรา ๖๕ เกิดขึ้นกับพรรคไทยสามัคคี หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองประกอบกับคำชี้แจงของพรรคไทยสามัคคี ฟังได้ว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคไทยสามัคคี พรรคไทยสามัคคีไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป และไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียน

รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

จึงฟังได้ว่า มีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ (๕) กรณีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ เกิดขึ้นกับพรรคไทยสามัคคีตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคไทยสามัคคี

ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประกาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ